

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
« طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه انتخابات »
(اعاده شده از شورای نگهبان)

مخصوص صحن علنی

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۴۷

شماره چاپ:

۹۹۴

تاریخ چاپ:

—

دفتر مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۸۰۳۹

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۱۱/۹

مقدمه

« طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه انتخابات » (به شماره ثبت ۴۷) که با هدف تنقیح قوانین مربوط در حوزه انتخابات تهیه شده است، در تاریخ ۱۳۹۹/۲/۲۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. شورای نگهبان طی نامه شماره ۹۹/۱۰۲/۱۸۳۶۱ مورخ ۱۳۹۹/۳/۲۶ در یک بند ابهامی را نسبت به مصوب مزبور اعلام کرد.

شایان ذکر است پیش از بررسی ایراد شورای نگهبان، کماکان ایراد عدم جامعیت در طرح حاضر به قوت خود باقی است. به عنوان مثال می توان به لایحه قانونی اصلاحی قانون انتخابات مصوب ۱۳۴۱/۱۱/۱۵ و قانون راجع به شرکت بانوان در انتخابات مصوب ۱۳۴۳/۲/۱۰ اشاره نمود که مغفول واقع شده است.

بررسی ایراد شورای نگهبان

در ماده واحده مصوبه مورخ ۱۳۹۹/۲/۲۹ مجلس شورای اسلامی آمده بود که احکام قانونی حوزه انتخابات، مذکور در پیوست این قانون، اعم از اینکه منسوخ ضمنی یا منتفی شده و یا مدت آنها منقضی شده باشد، بی اعتبار است. شورای نگهبان پس از بررسی مصوبه، بیان کرد که مشخص نیست بی اعتباری قوانین مذکور، شامل ظرف زمانی اعتبار آنها در گذشته نیز می شود یا خیر و مصوبه مذکور از این جهت دارای ابهام است. در واقع از وصف «بی اعتبار» دو مفهوم برداشت می شود. مفهوم اول مترادف نسخ است؛ یعنی از زمان لازم الاجرا شدن این قانون، قوانینی که در پیوست آمده، فاقد اثر نسبت به آینده است، ولی اثر آن نسبت به گذشته همچنان برقرار است. مفهوم دوم به عبارتی حکایت از ابطال دارد و یعنی این قوانین فاقد هرگونه اعتبار از زمان تصویب آن تا به حال و در آینده می باشند.

اثر این نوع برداشت این خواهد بود که کلیه اقدامات اداری و قضایی و دعاوی که مستند به این قوانین بوده است، به دلیل عدم اعتبار قوانین فاقد وجاهت تلقی خواهد شد.

کمیسیون در جهت اصلاح، ماده واحده را به این صورت اصلاح کرده است: «از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، احکام قانونی مذکور در پیوست، منسوخ اعلام می گردد».

به نظر می‌رسد اصلاح صورت گرفته، رافع ایراد شورای نگهبان نمی‌باشد. در صدر ماده از این حیث که شامل قوانین منسوخ ضمنی یا منتفی شده و یا مدت منقضی شده می‌باشد، درج عبارت «از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون» دارای اشکال به نظر می‌رسد. توضیح آنکه وضعیت قوانینی که پیش از این نسخ شده‌اند و صرفاً در این قانون اعلام شده است در بازه زمانی میان نسخ تا تصویب این قانون دچار ابهام می‌شود.

در جهت تکمیل و اصلاح بهتر مصوبه پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، ضمن ارجاع مصوبه به کمیسیون اولاً عنوان طرح به «فهرست قوانین یا مواد منسوخ حوزه انتخابات» اصلاح شود، ثانیاً تاریخ نسخ هریک از قوانین اشاره شده اعم از نسخ ضمنی یا منتفی شده و یا مدت آنها منقضی شده تصریح گردد و مشروط به درج تاریخ نسخ هریک از قوانین یا مواد منسوخ، متن ماده واحده به شرح زیر اصلاح شود:

«فهرست قوانین یا مواد منسوخ حوزه انتخابات (که نسخ ضمنی شده یا منتفی شده و یا مدت آنها منقضی شده است) و تاریخ نسخ آنها، به شرح مندرج در پیوست این قانون می‌باشد».

نتیجه‌گیری

علاوه بر اشکال عدم جامعیت در طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه انتخابات، اصلاحات صورت گرفته در مصوبه کمیسیون رافع ایراد شورای نگهبان به نظر نمی‌رسد.

در جهت تکمیل و اصلاح بهتر مصوبه پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین‌نامه داخلی، ضمن ارجاع مصوبه به کمیسیون اولاً عنوان طرح به «فهرست قوانین یا مواد منسوخ حوزه انتخابات» اصلاح شود، ثانیاً تاریخ نسخ هریک از قوانین اشاره شده اعم از نسخ ضمنی یا منتفی شده و یا مدت آنها منقضی شده تصریح گردد و مشروط به درج تاریخ نسخ هریک از قوانین یا مواد منسوخ، متن ماده واحده به شرح زیر اصلاح شود:

«فهرست قوانین یا مواد منسوخ حوزه انتخابات (که نسخ ضمنی شده یا منتفی شده و یا مدت آنها منقضی شده

است) و تاریخ نسخ آنها، به شرح مندرج در پیوست این قانون می‌باشد».

شماره ماده	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون
ماده واحد				✓

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده واحد	ماده واحد - «از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، احکام قانونی مذکور در پیوست، منسوخ اعلام می گردد.»				✓	به نظر می رسد اصلاح صورت گرفته، رافع ایراد شورای نگهبان نمی باشد. در صدر ماده از این حیث که شامل قوانین منسوخ ضمنی یا منتفی شده و یا مدت منقضی شده می باشد، درج عبارت «از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون» دارای اشکال به نظر می رسد. توضیح آنکه وضعیت قوانینی که پیش از این نسخ شده اند و صرفاً در این قانون اعلام شده است در بازه زمانی میان نسخ تا لازم الاجرا این قانون دچار ابهام می شود.	پیشنهاد می شود با رعایت تشریفات مندرج در آیین نامه داخلی، ضمن ارجاع مصوبه به کمیسیون، اولاً عنوان طرح به «فهرست قوانین یا مواد منسوخ حوزه انتخابات» اصلاح شود، ثانیاً تاریخ نسخ هریک از قوانین اشاره شده اعم از نسخ ضمنی یا منتفی شده و یا مدت آنها منقضی شده تصریح گردد و مشروط به درج تاریخ نسخ هریک از قوانین یا مواد منسوخ، متن ماده واحد به شرح زیر اصلاح شود: «فهرست قوانین یا مواد منسوخ حوزه انتخابات، (که نسخ ضمنی شده یا منتفی شده و یا مدت آنها منقضی شده است) و تاریخ نسخ آنها به شرح مندرج در پیوست این قانون می باشد.»